

Kaitsepolitseiamet

Toompuiestee 3, 10142 Tallinn

e-post: kapo@kapo.ee

18. jaanuaril 2017

KURITEOTEADE**(lailaahardeline korrupsioon Eesti energeetikas)****I SISSEJUHATUS (SELGITAV OSA)**

1. 27. veebruaril 2010 jõustus elektrituruseaduse (edaspidi EITS) muutmise seadus, millega mh nähti ette EITS § 591 lõike 5 muutmise järgmises sõnastuses: „*Tuult energiaallikana kasutatav tootja võib saada toetust, kuni kalendriaastas on toetust makstud Eestis kokku 600 GWh tuuleenergiast toodetud elektrienergia eest. Arvestust peetakse iga kalendriaasta kohta eraldi.*“. Selline toetatava mahu piirang on kehtestatud ainult tuulest toodetavale energiale.

Juba selleks ajaks oli Eestis erinevate arendajate poolt arendamisel tuuleparke mahus, mis oluliselt ületas seaduses sätestatud toetuse ülempiiri ning oli selge, et kõigi nende arenduste realiseerimisel ei ole võimalik kõigil tuuleparkidel täies mahus toetust saada. Senini on selgusetu, mis põhjusel seadusandja otsustas vaid ühele elektritootmise viisile kehtestada toetuse ülempiiri (avatud elektrituru tingimustes – vt riikidevaheliste energiavoogude kohta jooksvas ajas teavet <http://elering.ee/dashboard/> - ei ole tõsiseltvõetav näiteks väide, et tuulevaikuse korral tekiks Eestis liiga suur energiapuudujääk), kuid selge on, et sellise otsuse langetamisega muutus konkurents tuuleenergiaturul väga tihedaks ning kõigi arendajate soov oli kiiremas korras (enne teisi) oma tuulepargid rajada, et kindlasti mahtuda iga-aastaselt toetatava 600 GWh sisse.

Üheks tuuleenergeetikaturul osalevaks äriühinguks on ka riigile kuuluv Eesti Energia AS, kellele kuulub märkimisväärne osa Eesti tuuleenergeetikaturust ning kes on kavandanud veel mitmete mahukate tuuleparkide rajamist.

2. Seaduses 600 GWh riiklikult (tarbijate poolt makstava taastuvenergiatasu näol) toetatava toodangu ülempiiri kehtestamine pani tuuleparke rajada soovivad erainvestorid väga raskesse olukorda. Tuulepargi esmainvesteeringu tegemine on äärmiselt kapitalinõudlik ning riigi poliitika on olnud selline, et erainvestoritest arendajad peavad tuulepargi rajamiseks kaasama suures mahus laenukapitali, mille hilisemaks tagasimaksmiseks laenuandjale on võimalik kasutada EITS alusel riigi makstavat toetust 53,7 eurot toodetud elektrienergia megavatt-tunni kohta (toetust makstakse 12 aasta jooksul alates tuulepargi käitamise alustamisest, mis sellisena vastab keskmiselt pangalaenu tagastamise tähtajale). Sellisena erineb riigi poliitika oluliselt näiteks AS Eesti Energia projektide toetamise poliitikast, kus Auvere elektrijaama rajamiseks maksti otse investeeringutoetust ca 340 miljonit eurot (elektrijaama kogumaksumus oli 638 miljonit eurot; jaanuaris 2016 otsustas AS Eesti Energia Auvere elektrijaama varad hinnata alla 39,6 miljoni euro võrra, seda seoses madalate hindadega

energiaturgudel: <https://www.energia.ee/et/uudised/avaleht/-/newsv2/2016/01/19/eesti-energia-hindab-alla-auvere-elektrijaama-ja-utah-projekti-vaartuse>).

600 GWh piiri kehtestamine muutis raskemaks laenu saamise, sest riske maandada soovivate laenuandjate peamine küsimus oli, et kuidas kavatseb laenu taotleja maksta laenu tagasi siis, kui 600 GWh piir ületatakse ning seda piiri ületava toodangu eest enam toetust ei maksta. Seega tõi piirangu kehtestamine kaasa selle, et anti esimene selge eelis neile tuuleenergiaturul osalejatele, kel puudus oma projektide realiseerimiseks vajadus kaasata laenukapitali tavameetodil. Selliseks turul osalejaks on selgelt just riigile kuuluv AS Eesti Energia.

3. Hoolimata seadusega kehtestatud toetatava tuuleenergiatoodangu ülempiirist 600 GWh jätkus siiski ka teiste erainvestorite kavandatud projektide arendamine. Nii langetati aastal 2012 otsus, et edaspidi ei lubata enam rajada uusi tuulikuparke. Sellist otsust küll kunagi ametlikult ei avalikustatud, kuid ometi on see jõudnud avalikkuse ette. Nii ütles selle fakti välja toonane AS Elering nõukogu liige Tarmo Mänd 26. septembril 2016 Kärklas toimunud meretuulepargivastasel konverentsil „Evakueerige Hiiumaa“ (**Lisa 1**). Kahjuks pole meile teada, kes isikuliselt olid selle otsuse langetamise juures, kuid selle tuvastamine oleks kogu alljärgneva tegevuse põhjuste tuvastamiseks väga oluline.

Alates just aastast 2012 algas erinevate ametiasutuste selgelt koordineeritud võitlus kõigi maismaatuulepargiprojektide vastu (v.a. AS Eesti Energia kavandatud tuulepargiprojektid, mida asuti soosima), mille vastu varem ei olnud riiklikul tasemel seistud; suurematest projektidest võib nimeliselt välja tuua järgmised tuulepargiprojektid: Päite-Vaivina tuulepark (75 MW), Varja tuulepark (150 MW), Vaivara tuulepark (500 MW) ja Sirgala tuulepark (500 MW), aga olulised piirangud on seatud ka väikestele projektidele või lausa üksikutele tuulikutele (näiteks Saaremaale Pihla valda seitsme tuuliku rajamine, Tartumaal Konguta valda, Mäeotsa külla kavandatud ühe tuuliku rajamine, aga ka Saaremaal Mustjala valda, Liiküla külla kavandatud ühe tuuliku rajamine).

4. Alljärgnev kuriteoteade sisaldab erinevaid OÜ-le Adepte teadaolevaid episoodide sellest, kuidas on toimunud mitmete ametiasutuste koordineeritud, kunstlikke ja korruptiivseid võtteid kasutav võitlus erinevate tuulepargiprojektide vastu, aga ka selgelt AS Eesti Energia eelistamine ja sellega kokkuvõttes arendajate ebavõrdne kohtlemine. Erinevad episoodid loovad laiema pildi äärmiselt mastaapsest korruptsioonist, kuhu on kas huvitatud isikutena või lihtsalt naiivsete kaasamängijatena kaasatud suur hulk ametkondi ja ametnikke. Kuigi järgnevad episoodid on süstematiseerituse huvides kirjeldatud teate erinevates peatükkides, moodustavad nad ühtse terviku:

- a) Päite-Vaivina tuulikupargi rajamise blokeerimine Kaitseministeeriumi poolt ja AS Eesti Energia kaasnev roll selles;
- b) Varja tuulikupargi rajamise blokeerimine ja Aidu tuulikupargi rajamise soodustamine Kaitseministeeriumi poolt;
- c) Keskkonnaministeeriumi ja AS Eesti Energia tegevus, et mängida Aidu tuulikupark kätte AS-le Eesti Energia;
- d) Tootsi Suursoo tuulikupargi kättemängimine AS-le Eesti Energia;
- e) Kaitseministri 26.06.2015 määrusega nr 16 „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ seotud asjaolud;
- f) Rahandusministeeriumi ja Kaitseministeeriumi takistav tegevus Ida-Viru maakonnaplaneeringu kehtestamise menetluses;

g) Riigikogu menetluses oleva elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu regulatsioon.

5. Erinevate valitsusasutuste ametnike, aga ka poliitikute isikliku huvitatuse ja reaalse kasusaamise seoses tuuleenergeetikaturul loodud olukorraga saab paraku tuvastada vaid põhjalikuma uurimise käigus. Kindel on see, et üheks peamiseks tulusaajaks korruptiivsest tegevusest on AS Eesti Energia. Põlevkivielekter ei ole avatud elektriturul oma hinnatasemega konkurentsivõimeline (jutt odavast põlevkivielektrist on vale, sest tegelikult suudetakse tänaseni põlevkivist elektrit toota vaid tänu suurtele dotatsioonidele) ning see on viinud AS Eesti Energia pankrotieelsesse seisundisse. AS Eesti Energia ei eita seda otseselt ka ise (ka Auvere elektrijaama ja Utah projekti väärtuse vähendamine olid just sellest tingitud), kuigi eelistab pehmemaid väljendeid. Näiteks 20. juunil 2016 avaldatud uudises „Eesti Energia asutab taastuenergia ettevõtte“ sisaldub mh järgmine lõik: „*Energiaturgude hetkeseis ja väljavaated on võrreldes mõne aasta taguse ajaga kardinaalselt muutunud. Elektri- ja õlihinnad on jõudnud viimase 12 aasta madalaimatele tasemetele. Oma strateegilises tegevuskavas keskendumine tegevustele, mida saame ise ära teha Eesti Energia konkurentsivõime kasvatamiseks ja omaniku ootuste täitmiseks,*“ rääkis Hando Sutter“

Samas uudises on ka selgelt öeldud, et „*taastuenergia toodangu kasvatamiseks on Eesti Energia ette valmistamas uute tuuleenergia tootmisvõimsuste rajamist. Esimeseks investeerimisotsuseks ollakse tõenäoliselt valmis 2017. aastal*“ (allikas: <https://www.energia.ee/et/uudised/avaleht/-/news2/2016/06/20/eesti-energia-asutab-taastuenergia-ettevotte>), seda olukorras, kus kõigi teiste arendajate tuulepargiprojektid on riigipoolse tegevusena blokeeritud.

Tarmo Mänd ütles eelpool viidatud konverentsil selge sõnaga, et põlevkivielekter on niivõrd kallis, et turutingimustes see ei konkureeri (**Lisa 2**) ning et Eesti Energia on pankroti äärel (**Lisa 3**). On selge, et sellisel ametikohal olnud mees pidi teadma ja teadiski väga hästi, mida ta kõneles.

II PÄITE-VAIVINA TUULIKUPARGI RAJAMISE BLOKEERIMINE

6. 25. oktoobril 2011 kooskõlastas Kaitseministeerium pärast pikki läbirääkimisi Päite-Vaivina tuulikupargi rajamise. Tuulikupargi rajamiseks nähti ette 3 tsooni, milles lubati tuulikuid püstitada tipukõrgusega (st torni kõrgus + laba pikkus) 115 m, 125 m ja 135 m (**Lisa 4**). Tipukõrgustele piirangute seadmisel tugines Kaitseministeerium väitele, et kõrgemad tuulikud mõjutaksid negatiivselt Kellaveres asuva õhuseireradari tööd.

Tol ajal puudus Eesti õigussüsteemist kaitseministri määrus „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ (võeti vastu alles kehtiva ehitusseadustiku rakendusaktina ja jõustus 1. juulil 2015) ning seega oli Kaitseministeeriumil ainsaks seaduslikuks aluseks, millega pidurdada tuulikuparkide rajamist või esitada nende rajamiseks piiravaid nõudmisi, lennundusseaduse § 35 lg 6¹, mille alusel kehtis (ja kehtib tänaseni) kohustus kooskõlastada tuulegeneraatorite ja tuuleparkide ehitusprojektid mh Kaitseministeeriumiga.

Aastal 2011 tegelesid tuulikuparkide kooskõlastamise temaatikaga ja saadud juhiste täitmiseks Kaitseministeeriumis ametnikud Andres Ideon ja Margus Sakh, Kaitseministeeriumi kirjadele kirjutas alla toonane kantsler Mikk Marran.

7. Päite-Vaivina tuulikupargi arendaja oli mahuka investeerimisotsuse tegemiseks valmis 2015. aastal ning alustas ehituslubade taotlemist tuulikupargi rajamiseks. 18. jaanuaril 2016 kooskõlastas Kaitseministeerium oma kirjaga nr 12.2-1/16/107 Päite-Vaivina tuulepargi püstitamiseks antavad projekteerimistingimused (Päite-Vaivina tuulikupargi eelprojekt ja asendiplaan vastasid Kaitseministeeriumi 2011.a esitatud nõudmistele) (**Lisa 5**). Selleks ajaks tegeles tuulikuparkide kooskõlastamise temaatikaga ja saadud juhiste täitmisega peamiselt Kaitseministeeriumi ametnik Heddy Klasen.

Projekteerimistingimused väljastati ning 4. veebruaril 2016 esitas arendaja Toila Vallavalitsusele ehitusloataotlused 28 elektrituuliku püstitamiseks Päite-Vaivina tuuleparki.

Algas menetluse venitamine Toila Vallavalitsuse (arendajaga suhtlesid seni ja edaspidi vallavanem Tiit Kuusmik ja maakorraldaja Hannes Kohtring) ja Kaitseministeeriumi poolt ilmselgelt sooviga võita millekski (tollal me veel ei teadnud, milleks) aega, et keelduda igati õigusaktide nõuetele vastavate ehituslubade väljastamisest:

a) 10. veebruaril 2016 edastas Toila Vallavalitsuse maakorraldaja Hannes Kohtring arendajale kirja, milles on loetelu märkuseid ehitusprojekti kohta, lubades ehituslubade taotluse menetlust jätkata pärast nende täitmist. Muuhulgas märgiti, et ehituslubades tuleb määrata iga tuulegeneraatori tootmisvõimsus.

b) 19. veebruaril 2016 esitas arendaja Ida-Viru maavalitsusele vaide seoses projekteerimistingimuste p-s 10 määratud piirvõimsusega ja ebaselgete kooskõlastusnõuetega.

c) 16. märtsil 2016 esitas arendaja Toila vallale viimase versiooni ehitusloa projektist, arvestades Toila valla poolt menetluse käigus esitatud täpsustusi.

d) Toila Vallavalitsuse 17. märtsi 2016 korraldusega rahuldati vaide osaliselt ja muudeti projekteerimistingimusi, jättes neist välja tuulikupargi piirvõimsus. Muud projekteerimistingimuste nõuded jäeti muutmata.

e) 21. märtsil 2016 edastas vald ehitusprojekti kooskõlastamiseks Kaitseministeeriumile ja Lennuametile.

f) 21. märtsil 2016 sai arendajale teatavaks, et Kaitseministeerium on saatnud Toila Vallavalitsusele 18. märtsil 2016 taotluse haldusmenetluse uuendamiseks ning projekteerimistingimuste kooskõlastamata jätmiseks (**Lisa 6**). 28. märtsil 2016 esitas arendaja Ida-Viru maavalitsusele taotluse Kaitseministeeriumi taotluse rahuldamata jätmiseks. Tänapäevani on Kaitseministeeriumi taotlus lahendamata ja selle staatus ebaselge.

g) 23. märtsil 2016 kooskõlastasid ehitusloa eelnõu nii Lennuamet kui Päästeamet. Kaitseministeerium seaduses sätestatud 10 päeva jooksul eelnõu suhtes seisukohta ei võtnud.

h) 4. aprillil 2016 võttis Toila vald Kaitseministeeriumiga kooskõlastuse küsimuses ühendust, paludes infot kooskõlastusmenetluse käigu kohta.

i) 20. aprillil 2016 saatis Kaitseministeerium Toila vallale kirja, milles teatas ehitusprojekti kooskõlastamata jätmisest (**Lisa 7**).

j) 22. aprillil 2016 pöördus areandaja esindaja Toila Vallavalituse poole kirjaga, milles tuginetakse ehituslubade väljastamise põhjendamatu takistamisele ja menetluse pahatahtlikule venitamisele ning nõutakse vallavalitsuselt viivitamatut tegutsemist ehituslubade väljaandmise osas.

k) 29. aprillil 2016 edastas Toila Vallavalitsus arendajale enda 26. aprilli 2016 korralduse nr 82, millega keelduti ehituslubade andmisest (**Lisa 8**).

8. Punktis 7 kirjeldatud Toila valla ja Kaitseministeeriumi tegevus näitab selgelt, et ühiselt sooviti tõkestada Päite-Vaivina tuulikupargi rajamiseks ehituslubade saamist. Esimene viide tahtliku takistamise tegeliku põhjuse kohta tulenes ülalviidatud Kaitseministeeriumi kirjust „Haldusmenetluse uuendamise taotlus ja projekteerimistingimuste kooskõlastamata jätmine“, mis saadeti Toila Vallavalitsusele 18. märtsil 2016 (kirja nr 12.2-1/16/5199). Selles viitas Kaitseministeerium, et 23.02.2016 ilmsid uued olulised tõendid, mis ei olnud Kaitseministeeriumile Päite-Vaivina tuulepargi projekteerimistingimuste kooskõlastusmenetluse ajal teada. Samal ajal valmistati Kaitseministeeriumis ette kaitseministri 26.06.2015 määruse nr 16 „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ muutmist (see võeti vastu alles 1. aprillil 2016 ja jõustus alles 10. aprillil 2016), millega kavandati tuuleparkide keelustamist uuel põhjusel – tuuleparkide väidetav negatiivne mõju raadioluureseadmetele. Seega oli Kaitseministeeriumi soov tõkestada Päite-Vaivina tuulikupargile igati seaduslike ehituslubade väljastamine kuni nende väljastamisest keeldumiseks vajalike õiguslike aluste kehtestamiseni, mis juba iseenesest on õigusvastane tegevus, sest on räägitud vastuolus haldusmenetluse üldprintsipidega.

See ühistegevuses Toila Vallavalitsusega ka saavutati: et õhuseireradari tegevuse väidetav häirimine oli selleks ajaks arendaja poolt ümber lükatud, fabritseeriti kiiruga uus põhjendus – tuulikupark hakkas nüüd segama hoopis raadioluure tööd (vt selle kohta pikemalt VI peatükk).

9. Käesoleval ajal on Tartu halduskohtus menetluses Päite-Vaivina tuulepargi arendaja Est Wind Power OÜ ja OÜ Adepte kaebus Toila Vallavalitsuse 26.04.2016 korralduse nr 82 tühistamiseks ja kahju hüvitamiseks (haldusasja nr 3-16-1562) (algne kaebus **Lisa 9**), mille menetlus seniteadmata põhjustel venib; ühtegi istungit kohtuasjas veel toimunud ei ole. Hoolimata käimasolevast kohtuasjast on OÜ Adepte kindel seisukoht, et lisaks haldusvaidlusele on eeltoodud fakte arvestades tegemist korruptiivse tegevusega ametiasutuste poolt. See veendumus vaid süveneb, kui paigutada Päite-Vaivina tuulepargi takistamise osas toimunu suuremasse pilti, kus asuvad ka järgmistes peatükkides kirjeldatud episoodid.

10. Päite-Vaivina tuulepargi ümber toimunu/toimuva tausta aitab lahti mõtestada ka järgmine fakt:

Juba aastal 2009 andis majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (minister Juhan Parts) AS-le Eesti Energia teiste hulgas üle kinnistud katastritunnustega nr 80201:002:0462 ja 80201:002:0463 (sellekohased käskkirjad **Lisad 10 ja 11**); notariaalne leping sõlmiti 22. detsembril 2009. Nimetatud suured maatükid asuvad Päite-Vaivina tuulepargi planeeringuala sees ning nende ainus mõistlik kasutusotstarve AS Eesti Energia poolt saab olla tuulepargi rajamine samale alale; samas kuulub tänaseni sellel alal tuulepargi rajamise õigus teisele arendajale (OÜ Est Wind Power), kellele kuulub juba alates aastast ka Allika alajaamas tuulepargi põhivõrguga ühendamiseks rajatud liitumispunkt (75 MW). Seega on AS-l Eesti

Energia kehtiva Toila valla üldplaneeringu alusel võimalik samale alale rajada tuulikupark vaid juhul, kui õnnestub sundida senist arendajat projektist loobuma. Just sellise korruptiivse protsessi tunnistajateks me täna juba pikemat aega oleme.

Vähetahtis ei ole ka asjaolu, et eelnimetatud maatükid võõrandati AS-le Eesti Energia valikpakkumisena ühise nimekirja osana, kuhu kuulus kokku 1907 (!) maatükki ning enampakkumise protsessis polekski olnud teistel isikutel võimalik osaleda. Selles osas sarnaneb toonane riigimaade andmine AS-le Eesti Energia Tootsi Suursoo tuulikupargi maade võõrandamisele samuti AS-le Eesti Energia (vt V peatükk).

III VARJA JA AIDU TUULIKUPARGI MENETLUS

11. Varja tuulikupargi ja Aidu tuulikupargi temaatikat iseloomustab nende kahe pargi ebavõrdne kohtlemine aastate jooksul, kuigi tegemist on sarnaste ja ka lähestikku asuvate tuuleparkide projektidega.

Kavandatavad Varja tuulikupark (arendaja AS Raisner) ja Aidu tuulikupark (arendaja Aidu Tuulepark OÜ) on mõlemad suured tuulikupargid (Aidu seejuures märkimisväärselt suurem); alljärgnevas tabelis esitatud mõlema tuulikupargi põhiparameetrite võrdlus:

	Varja	Aidu
Tuulikute arv	25	30
Tuulikute tipukõrgus (torn+laba kõrgeim asend)	150 m	195 m

Tuulikuparkide äärmiste tuulikute kaugus teineteisest on linnulennult 5 km; seega asuvad nad Kellavere õhuseireradari suhtes sisuliselt samal suunal. Aidu tuulikupark asub Kellavere radarile isegi mõneti lähemal kui Varja tuulikupark (**Lisa 12**, kaardil on näidatud ka Kellavere asukohast tulenevalt radarikiired tuulikuparkide suhtes).

Kaitseministeerium on andnud oma märkusteta nõusoleku Aidu tuulikupargi rajamiseks, kuid keeldunud Varja tuulikupargile lõpliku kooskõlastuse andmisest. Ebavõrdse kohtlemise ja selle põhjuste mõistmiseks esitan siinkohal konsolideeritult olulisemad faktid mõlema tuulikupargi projekti menetlemise kronoloogiast (sh juhin tähelepanu, et Varja tuulikupark oli arendamisel varem kui Aidu tuulikupark, mille kohta kaitseministeerium on samuti esitanud ebatõeseid väiteid):

14.07.2011 – Kaitseministeerium jätab Varja tuulikupargi teemaplaneeringu kooskõlastama, tuues põhjuseks kavandatava tuulikupargi olulised negatiivsed mõjutused radari tööväimele ja radarkattepildi kvaliteedile.

24.10.2011 – Kaitseministeerium kooskõlastab tingimuslikult Varja tuulikupargi teemaplaneeringu, kui tuulikupargi projekteerimisel arvestatakse Kaitseministeeriumi nõudmistega. Arendaja muutis seejärel kaitseministeeriumi soovil tuulikupargi asendiplaani (tuulikud paigutati joontele) ning jäädi rangelt kaitseministeeriumi antud maa-ala piiridesse, mis tõi kaasa ka tuulikute arvu vähenemise.

3.04.2012 – Kaitseministeerium kooskõlastab tingimusteta Aidu tuulepargi ehitusprojekti.

29.01.2014 – Kaitseministeeriumi esindaja teatab e-kirjaga Varja tuulepargi arendajale, et nii kaitseministeerium kui kaitseväge on Varja tuulikupargi kohta tehtud analüüsi (koostaja TTÜ Küberneetikainstituut) läbi vaadanud ja selle tulemustega rahule jäänud, millest tulenevalt nõustuvad nad Varja tuulikupargi rajamisega. Kaitseministeerium palus Varja tuulikupargi arendajal esitada ehitusprojekt (eelprojekti staadiumis) kooskõlastamiseks. Tollal toimus kaitseministeeriumiga jooksev suhtlus peamiselt veel kaitseministeeriumi toonase ametniku Andres Ideoniga.

12.11.2014 – Kaitseministeerium jätab Varja tuulikupargi ehitusprojekti eelprojekti kooskõlastamata, põhjendades oma otsust alljärgnevalt:

- kaitseväge analüüsi kohaselt on kavandataval tuulepargil märkimisväärne negatiivne mõju õhuseireradari töövõimele, mis ei võimalda kaitseministeeriumil anda projektile kooskõlastust;
- TTÜ Küberneetika Instituudi analüüs on kooskõlastuse andmiseks puudulik, sest selles ei ole analüüsitud, milline on kavandatava tuulepargi mõju õhuseireradari töövõimele võrreldes tänase olukorraga, kus planeeritavat tuuleparki rajatud ei ole;
- TTÜ Küberneetika Instituudi analüüsis ei ole esitatud arvutuskäike, kuidas esitatud tulemused on saadud, mistõttu puudub arusaamine, kuidas analüüsis esitatud järeldusteni on jõutud ja kui usaldusväärsed need on.

Vahemärkus: TTÜ Küberneetika Instituudi analüüs ja ka hilisemad täiendavad analüüsid koostati kaitseministeeriumi soovitusel, sest nende jaoks oli sisemise kompetentsi puudumise tõttu TTÜ Küberneetika Instituudi analüüs alati olnud piisav argument nõusoleku väljastamiseks ning samasuguseid (sama teemade ringi ja mahuga) analüüse kasutati ka teiste projektide osas; lõputuid analüüsi täpsustusi hakati aga nõudma ainult Varja tuulikupargi puhul.

12.01.2015 – Tallinna Halduskohus võtab menetlusse Varja tuulikupargi arendaja kaebuse kaitseministeeriumi vastu, et kohustada kaitseministeeriumi andma Varja tuulikupargi eelprojektile kooskõlastus. Kohtuasja number on 3-14-53176 ning kohtumenetlus venib senini (algne kaebus **Lisa 13**).

22.01.2015 - Vabariigi Valitsus (mille koosseisu kuulub ka kaitseminister) annab korralduse nr 41 „Nõusoleku andmine riigivara hoonestusõigusega koormamiseks“ (<https://www.riigiteataja.ee/akt/327012015013>), millega anti keskkonnaministeeriumile nõusolek tema valitsemisel olevate, Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas asuvate kinnistute Aidu tuulikupargi rajamise eesmärgil otsustuskorras hoonestusõigusega koormamiseks Lüganuse valla kasuks.

Juhin tähelepanu, et Varja tuulikupargi osas oli selleks ajaks juba kohtumenetlus käimas ning kaitseministeeriumi selge seisukoht oli selgelt väljendatud – kaitseministeerium ei luba rajada ühtegi uut tuulikuparki Ida-Virumaale, sest Kellavere radari tööle ei tohi kaitseministeeriumi väitel olla mitte mingeid negatiivseid mõjusid (nö nulltolerants).

26.02.2015 – Lüganuse Vallavolikogu võtab vastu otsuse nr 119 „Aidu tuulikupargi hoonestusõiguse võõrandamine“, millega anti vallavanemale volitus allkirjastada hoonestusõiguse võõrandamise leping kokku 33 kinnisasjale.

9.09.2015 – Aidu: sõlmitakse hoonestusõiguse võõrandamise leping Aidu Tuulepark OÜ-le. Aidu tuulepargi maade enampakkumisel kohustus pakkumise võitnud arendaja tasuma riigile 89 460 eurot x 99 aastat = 8 856 540 eurot ja Lüganuse vallale 60 000 eurot x 99 aastat = 5 940 000 eurot. Kokku tasub Aidu tuulepargi arendaja hoonestusõiguste eest seega 8 856 540 + 5 940 000 = **14 796 540 eurot**. Seega olid riik ja kohalik omavalitsus rahaliselt huvitatud Aidu tuulepargi rajamisest.

Täiendavalt: Aidu tuulepargi tingimusteta kooskõlastuse (3.04.2012) kohta esitatud, OÜ-t Adepte esindava advokaadibüroo teabenõudele vastas kaitseministeerium 6.02.2015 kirjaga nr 2.1-1/15/457 (**Lisa 14**, alla kirjutanud Nele Loorents, koostaja Heddy Klasen), et õhutorbe süsteemi integreeritakse kaldavaatlusradarid ja seetõttu on Aidu tuulikupargile tingimusteta antud kooskõlastus õiguspärase. Samas on kaitseministeerium selgelt ja korduvalt öelnud, et kaldavaatlusradareid õhuseireradaritega integreerida nemad ei suuda või ei oska, kuid see ei ole vääratud Aidu tuulikupargile antud kooskõlastust, mis just nimelt sellele eeldusele tugines. Kaitseministeeriumi vastuses on kirjas ka, et „*Aidu tuulepargi, seda toetava infrastruktuuri ja rekreatsioonialade ning lasketiiru asukohavalik*“ keskkonnamõju strateegiliseks hindamiseks analüüsisid Aidu tuulepargi mõju õhuseireradarile TTÜ Küberneetika Instituut ja Cybernetica AS^c. Tegelikuses Aidu tuulikupargi osas TTÜ Küberneetika Instituut mingit uuringut ei teinud – seda on meile kinnitanud Küberneetika Instituudist Vahur Kotkas, kes selliseid analüüse teeb.

12. Sellise ebavõrdse kohtlemise põhjuste kohta ei ole ühtegi muud loogilist seletust, kui korruptiivne ühe projekti eelistamine teisele, mida püütakse varjata otsitud põhjendustega. Vähetähtis ei ole asjaolu, et Varja tuulikupargi blokeerimine algas just siis, kui aastal 2012 oli väidetavalt langetatud otsus, et ühtegi uut tuulikuparki (eeldatavasti siis sellist, mis ei too tulu teatavatele kindlaksmääratud isikutele) rajata ei lubata. Just siis algas viitamine sellele, et tuulikupargid põhjustavad negatiivseid mõjusid kaitsevæ õhuseireradaritele, kuigi õigusakt, milles selline piirang seadustati, võeti vastu alles aastal 2015 (vt selle kohta ka punkt 6).

Kogu selle aja oli vastuseta küsimus, et miks ikkagi võtsid Kaitseministeerium ja Keskkonnaministeerium (taotles valitsuse nõusolekut riigivara hoonestusõigusega koormamiseks) selge hoiaku Aidu tuulikupargi projekti toetamiseks, kui samal ajal teised arendused blokeeriti. Vastus selgus alles sellel aastal pärast paljusid järelepärimisi – Aidu tuulikupargi rajajaks pidi saama AS Eesti Energia!

IV MINISTEERIUMIDE JA EESTI ENERGIA ÜHISTEGEVUS, ET EESTI ENERGIA SAAKS AIDU TUULEPARGI RAJAMISE ÕIGUSE

13. Nagu III peatükis mh toodud, võttis Lüganuse Vallavolikogu 26. veebruaril 2015 vastu otsuse nr 119, millega volitati Lüganuse vallavanem Allar Aron`it allkirjastama hoonestusõiguse võõrandamislepingu hoonestusõiguse enampakkumise võitjaga.

9. märtsil 2015 taotles Lüganuse Vallavalitsus Keskkonnaministeeriumilt ja Maa-ametilt nõusolekut hoonestusõiguse võõrandamiseks enampakkumise võitjale (**Lisa 15**). Seda nõusolekut Lüganuse Vallavalitsus ei saanud.

8. aprillil 2015 tegi keskkonnaministeeriumi kantsler Andres Taliäär Ida-Viru maavanemale Andres Noormägile ettepaneku järelevalvemenetluse algatamiseks (ettepaneku koostaja Maa-ameti ametnik Heleri Kivi), et selgitada välja võimalikud seaduserikkumised Aidu tuulepargi

rajamiseks otsuste tegemisel (**Lisa 16**). Väidetavate võimalike rikkumiste sisu on ilmselgelt otsitud ning ettepaneku ja kogu järgneva eesmärgiks oli leida võimalusi, et sundida valda kuulutama välja uut enampakkumist, mille võitjaks osutuks AS Eesti Energia (vt punkt 14 allpool).

Ida-Viru maavanem algataski 16. aprillil 2015 korraldusega nr 1-1/2015/78 keskkonnaministeeriumi ettepaneku alusel järelevalvemenetluse, nõudes Lüganuse Vallavalitsuselt välja erinevaid dokumente ja tehes ettepaneku tunnistada kehtetuks Lüganuse Vallavalitsuse enampakkumist puudutavad korraldused (**Lisa 17**).

14. mail taotles Lüganuse Vallavalitsus uuesti nõusolekut Keskkonnaministeeriumilt ja Maaametilt hoonestusõiguste võõrandamiseks (**Lisa 18**) ning teatas ühtlasti Ida-Viru maavanemale, et ei kavatse survele järgi anda (**Lisa 19**). Seejuures viitas Lüganuse Vallavalitsus rahandusministri seisukohale, mis oli saadetud keskkonnaministeeriumile selle kohta, et Lüganuse Vallavalitsus on käitunud korrektselt.

Meie andmetel seejärel Ida-Viru maavanema algatatud järelevalvemenetlus hääbus, mitte ei lõpetatud (ei suuda enam tuvastada ühtegi dokumenti sellega seoses), kuid keskkonnaminister Marko Pomerants saatis 19. mail 2015 Lüganuse Vallavalitsusele uue kirja, milles teatas küll valmisolekust sõlmida hoonestusõiguseleping Lüganuse vallaga, kuid leidis endiselt, et Lüganuse valla antud haldusaktid hoonestusõiguse võõrandamiseks olid antud õigusliku aluseta. Kirja autoriks oli taas Heleri Kivi Maa-ametist (**Lisa 20**).

18. juunil 2015 taotles Lüganuse Vallavalitsus veel kord Keskkonnaministeeriumilt ja keskkonnaministrilt otse nõusolekut hoonestusõiguse võõrandamiseks (**Lisa 21**), millele Keskkonnaministeerium vastas, et võtab endale vastamiseks aega 2 kuud (alla kirjutanud Margit Martinson, asekanstler kantseri ülesannetes ja kirja koostanud keskkonnaministeeriumi ametnik Eike Pärnamägi). Alles 18.08.2015 saabus keskkonnaminister Marko Pomerantsi allkirjaga kauaoodatud nõusolek (**Lisa 22**) ning alles septembris (ehk 7 kuud pärast enampakkumise toimumist) sai võimalikuks lepingu sõlmimine enampakkumise võitjaga. Saabus vist hetk, kui ministeeriumil viimasedki otsitud argumendid otsa said.

Kogu ülaltoodu on kokkuvõetav vaid valla mõjutamisena, et see langetaks „õige“ otsuse. Juba lihtne süüvimine keskkonnaministeeriumi esitatud põhjendustesse näitab, et need ei ole tõsiseltvõetavad. Nii ei saanud keskkonnaministeerium (ega ka kogu Vabariigi Valitsus oma 22. jaanuari 2015 otsust nr 41 langetades) kunagi tõsiselt mõelda ega loota sellele, et tegelikult tuulikupargi rajajaks saaks Lüganuse vald, kel puuduvad sellise mastaabiga tootmisüksuse rajamiseks ja käitamiseks nii vajalikud vahendid kui ka teadmised. On päris selge, et tegelikult soovitigi anda riigile kuuluvate maade kasutamise õigus eraettevõtjale ning kasu teenida.

Kuidas siis tuleb mängu AS Eesti Energia?

14. Juba 19. veebruaril 2015 (enampakkumise toimumise ajal) saatis AS Eesti Energia Lüganuse Vallavalitsusele kirja nr TO-JUH-6/7, milles palub pikendada enampakkumise pakkumiste esitamise aega 2015. märtsi lõpuni, sest nad ei jõua varem oma pakkumist valmis (**Lisa 23**). Kirjale on alla kirjutanud Eesti Energia taastuvenergia ja väikekoostootmise juht Innar Kaasik ning kirja on koostanud Lauri Ulm. Lüganuse Vallavalitsus keeldus enampakkumise tähtaja pikendamisest oma kirjaga 23. veebruaril 2015 (**Lisa 24**).

Aidu Tuulepark OÜ esindaja Andres Sõnajalg on eravestluses kirjutanud nii: „*Siin on lisatud otsesed tõendid, kuidas EE püüdis takistada Aidus enampakkumise läbiviimist. Õnneks jäi vald endale kindlaks. Ülejäänud ja räigemad sammud tegi EE juhtkond juba otse valda rünnates ning ähvardades, seejuures kasutades „telefoniõigust“, et mitte tõendeid maha jätta. Seda kinnitas mulle tollane vallavanem Allar Aron“ (Lisa 25).*

15. Kokkuvõttes sai Aidu tuulepargi rajamise õiguse aga ikkagi „vale“ äriühing, mitte see, kelle huvisid olid kaitsnud nii keskkonnaministeerium kui ka kaitseministeerium oma väljamõeldud õhuseireradariprobleemiga teiste tuulikuparkide osas. Paraku ei saa kaitseministeerium toonastest seisukohtadest täna enam taganeda, sest sellega paljastaks ta kogu õhuseireradarite ümber kokkukeerutatud vale ja töötamise AS Eesti Energia kasuks veelgi ilmselgemalt; samuti oleks ta siis sunnitud lubama ka teisi tuulikuparke nagu Varja.

Pealegi jäi allesjäänud energeetikaturu osa AS Eesti Energia kätte mängimisel endiselt üks oluline kaart lauale: nüüd läks väga kiiresti käima seni rahulikult ja suhteliselt pikalt vindunud protsess, et AS Eesti Energia saaks endale seni suurima tuulikupargi rajamise õiguse Tootsi Suursoo aladele. Selles protsessis ei tohtinud enam lubada varasemaid lohakusi – Eesti Energia pidi kindlalt saama ainuõiguse tuulikupark rajada ning kõik teised võimalikud konkurendid pidid olema tasalülitatud.

V TOOTSI SUURSOO TUULIKUPARGI KÄTTEMÄNGIMINE AS-le EESTI ENERGIA

16. Tootsi Suursoo ala ja tuulepargi teemaplaneeringu koostamine ja teemaplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati Vändra Vallavolikogu 17. aprilli 2012 otsusega nr 18. Teemaplaneeringu algatamise ettepaneku esitas toona AS Eesti Energia. 5. juulil 2016 jõuti I (kõige mahukama) etapi teemaplaneeringu kehtestamiseni, kusjuures enamik menetlusest kuni kehtestamiseni ja hilisema ehituslubade väljastamiseni toimus just aastal 2016.

Tootsi Suursoo alale tuulepargi teemaplaneeringu kehtestamise menetlusel ei tahaks hetkel pikemalt peatuda, sest see temaatika ja sellega seonduv kahtlustus korrupsioonis AS Eesti Energia kasuks on meedia vahenduselgi tuttav: selle osas on esitanud kirjaliku arupärimise rahandusminister Sven Sesterile Riigikogu korrupsioonivastase erikomisjoni esimees Artur Talvik (<http://g3.nh.ee/images/pix/artur-talvik-76588060.pdf>), selle kohta on käimas juba mitu kohtuvaidlust, mis on algatatud teiste arendajate poolt, kes soovisid samuti Tootsi Suursoo alale tuulikupargi rajada, Tuuletehnoloogia Liidu poolt on esitatud nii pöördumine Konkurentsiametisse (**Lisa 26**) kui ka kaebus Euroopa Komisjonile seoses keelatud riigiabiga AS-le Eesti Energia Tootsi tuulepargi jaoks maa eraldamise osas.

17. Kõike meedias juba senini Tootsi Suursoo tuulikupargi kohta esitatut tuleb samuti mõista kui osa suuremast tervikpildist, mida selles kuriteoteles käsitletavat episoodid koondina paremini mõista aitavad. Oleks väärt arvata, et Tootsi Suursoo tuulepargi osas tehti vaid kogemata mingeid otsuseid, mis just (pehmelt öeldes) kõige korrektsemad polnud – on toimunud süsteemne Eesti veel olemasoleva tuuleenergeetikaturu kui terviku kättemängimine AS-le Eesti Energia ja teiste tuuleparkide arendajate tegevuse takistamine. Tootsi Suursoo tuulepargiga toimunu puhul ilmestavad seda näiteks ka tihti vähem tähelepanu püüdvad faktid nagu:

- a) menetluse häärmastav kiirus. Sisuliselt toimus kogu Tootsi Suursoo teemaplaneeringu menetlus kuni ehituslubade väljastamiseni ühe aasta jooksul. Piisab vaid pilguheitmisest Päite-Vaivina või Varja tuulikupargi menetlusele, kui saab selgeks, palju aastaid tavaliselt sellise menetluse jaoks Eestis kulub – ametiasutused ei ole kooskõlastamisel tavaliselt sugugi nii vastutulelikud nagu Tootsi Suursoo projekti puhul;
- b) vead menetluses, mis ei tekita kelleski mingeid küsimusi. Kaitseministeerium ei ole kunagi otsesõnu kooskõlastanud Tootsi Suursoo tuuleparki paigutatavate tuulikute kogukõrgust; seda teemat lihtsalt pole märgatudki (samas on tuulikute tipukõrguseks kavandatud 250 m, mis oluliselt ületab teiste tuulikuparkide oma). Kaitseministeeriumi poolset erikohtlemist näitavad kujukalt näiteks järgmised faktid:

- kuigi Kaitseministeerium soovis saada rajatava tuulikupargi projekteerimistingimusi EhS § 120 lg 1 kohaselt kooskõlastamiseks, viidates sellele kohustusele Vändra Vallavalitsusele 19.04.2016 saadetud kirja nr 12.1-1/16/1210 punktis 3, siis Vändra Vallavalitsus projekteerimistingimusi Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks ei saanud;
- OÜ Adepte töötaja Raigo Sõlg esitas 18. novembril 2016 sellekohase teabenõude Vändra Vallavalitsusele (**Lisa 27**);
- 24. novembril 2016 saabus teabenõudele Vändra Vallavalitsuselt vastus, mis kandis vallavanem Jaanus Rahula allkirja ja milles öeldi: „*Vastuseks Teie poolt 18.novembri 2016 esitatud teabenõudele teatame, et 21.07.2016 Vändra Vallavalitsuse korraldusega nr.161 väljastatud projekteerimistingimused jäid menetluse käigus Kaitseministeeriumiga kooskõlastamata. 31.oktoobril 2016 esitatud ehitusloa taotluse menetlemisel on ehitusprojekt Kaitseministeeriumiga kooskõlastatud*“ (**Lisa 28**).
- 23. novembril esitas Vändra Vallavalitsus projekteerimistingimused tagantjärgi kooskõlastamiseks Kaitseministeeriumile ning sai 5. detsembril ka vastuse (allkirjutanud Kusti Salm, **Lisa 29**).

Ülalkirjeldatu näitab selgelt, et just OÜ Adepte poolne teabenõue oli see, mis sundis Vändra Vallavalitsust ja Kaitseministeeriumi kiiresti likvideerima tagantjärgi ja ilma igasuguse sisulise mõtteta (projekteerimistingimused olid juba ammu kehtestatud ja isegi ehitusluba 22. novembril 2016 väljastatud) tehtud möödalaskmise, kus projekteerimistingimused jäid õigeaegselt seaduse nõuetele vastavalt kooskõlastamata. Kõigi teiste tuulikuparkide menetlemisel on Kaitseministeerium alati ääretult pedantne, leides kohe võimaluse projekti pidurdamiseks, kui mõni oluline toiming õigeaegselt tegemata jääb. Tootsi Suursoo näites aga (arendajaks ikkagi AS Eesti Energia) ei tehtud menetluslike vigade esinemisel projekti edasises arendamises mingeid takistusi.

- c) käimasolevatest kohtuvaidlustest. AS Eesti Energia rõhub täna kohtus emotsioonidele, et Tootsi Suursoo tuuleparki kiire rajamine on Eesti huvides ja seda ei tohiks kuidagi takistada. Täpselt samale asjaolule tugines Aidu tuulikupargi puhul Lüganuse Vallavalitsus oma korduvates kirjades keskkonnaministeeriumile (vt punkt 13), kuid see ei väärunud pikaegset hoonestusõiguse lepingu sõlmimise takistamist Keskkonnaministeeriumi poolt, et asendada tuulikupargi tänane rajaja AS-ga Eesti Energia.

Samuti viitab AS Eesti Energia kohtuvaidlustes sellele, et Tootsi Suursoo tuulepargi rajamise pidurdamine toob kaasa selle, et tuulepark ei pruugi nii valmida 1. jaanuariks 2020. Samas on enam kui kindel, et EITS muutmise seaduse eelnõu 290 SE, mis sellise tähtaja ette näeb, on koostatud nii AS Eesti Energia huvides kui ka nende otsesel teadmisel ja kaasatusel (EITS eelnõu kohta vt pikemalt peatükk VIII). Tähelepanuväärne on kasvõi asjaolu, et tänane majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi energeetika ja ehituse asekanstler on Ando Leppiman (vt ka punkt 25), kes ajavahemikus 01.06.2007 - 30.09.2011 töötas AS Eesti Energia Taastuvenergia ettevõtte direktorina.

d) elektriinfrastruktuuri rajamisest. Kõnekad on järgmised faktid:

- Tootsi Suursoo tuulepargi kõrgepingeliini rajaja on AS Elering. Kõrgepingeliini projekteerimistingimuste taotluses (**Lisa 30**) on kirjas: „*Õhuliini rajaja ning omaja oleks realiseerimise järgselt Eesti põhivõrguettevõtja Elering AS*“. See tähendab, et kõrgepingeliin rajatakse Tootsi Suursoo tuulikupargi jaoks AS Eesti Energia jaoks tasuta, sest selle omajaks jääb AS Elering. Selline kohtlemine ei ole kunagi osaks saanud mitte ühelegi teisele arendajale Eestis – iga arendaja on pidanud rajama kogu tuulikupargi taristu oma raha eest ning see on oluliselt suurendanud projekti maksumust;
- Kuigi alates aastast 2012 ei ole uute tuuleparkide rajamist võimaldatud (vt eelpool punkt 3 jm), siis Tootsi Suursoo tuulepargi rajamiseks sõlmiti liitumisleping põhivõrguga (AS Elering) alles 30. detsembril 2016, s.t. isegi pärast tuulikupargi rajamise ehituslubade väljastamist AS-le Eesti Energia (<http://elering.ee/solmitud-liitumislepingud/>), milline tegevuste järjekord ja kiirus on pretsedenditu. AS Raisner esitas näiteks AS-le Elering samuti taotluse tehniliste tingimuste väljastamiseks (see eelneb liitumispakkumisele, mille järel omakorda on alles võimalik sõlmida liitumisleping) ja sai vastuseks, et liitumispunkt on võimalik rajada orienteeruvalt 2020. a lõpuks (**Lisa 31**) ehk siis ajaks, mil uutele rajatavatele tuuleparkidele on 290 SE kohaselt toetuse maksmine juba lõpetatud (vt punkt 34). Kuidas oli AS-l Eesti Energia sellises olukorras võimalik saavutada nii kiire liitumislepingu sõlmimine ja ka liitumispunkti valmimine?;

e) rõhutamist väärib ka asjaolu, et toonane AS Elering nõukogu liige Tarmo Mänd ütles (vt juba eelpool viidatud **Lisa 1**), et tema teada olid juba enne aastat 2012 AS-le Eesti Energia antud load Tootsi Suursoo alale tuulikupargi rajamiseks. Loomulikult mingeid ametlikke lube tollal olemas ei olnud; need väljastati kiirmenetlusena alles 2016. aasta lõpus.

18. Võrreldes Tootsi Suursoo tuulikupargi arendamise menetlust teiste tuulikuparkide arendamise menetlustega (võttes arvesse ka punktis 17 nimetatud asjaolusid) on ilmselge, et sellised soodustused ja erisused menetluses on võimalikuks osutunud vaid seetõttu, et projekti arendajaks on olnud AS Eesti Energia. On täiesti kindel, et kui arendajaks oleks olnud mõni teine isik, oleks Tootsi Suursoo tuulikupargi arendus olnud arendaja jaoks palju valulisem, sealjuures ka ettearvamatu lõpuga protsess.

VI KAITSEMINISTRI 26.06.2015 MÄÄRUSEGA NR 16 JA SELLE MUUTMISEGA SEOTUD ASJAOLUD

19. Kaitseministri määrus nr 16 „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ võeti vastu 26. juunil 2015 ja jõustus 1. juulil 2015. Nagu juba eelpool punktis 6 kirjeldatud, siis sellekohane määrus, mis oleks rääkinud elektrituulikute segavast mõjust õhuseireradaritele, enne 1. juulit 2015 puudus ning seaduses puudus isegi selle vastuvõtmist võimaldav volitusnorm. Ometi ei takistanud see Kaitseministeeriumil alustada juba aastal 2012 (ehk siis aastal, mil otsustati, et enam tuuleparkide rajamist ei lubata) tuuleparkide arendamise blokeerimist, viidates nende võimalikule segavale mõjule õhuseireradaritele (ennekõike just Kellavere õhuseireradarile).

20. Juba esialgne määrus nr 16 sisaldas piiranguid ja kitsendusi vaid tuulegeneraatoritele (<https://www.riigiteataja.ee/akt/128062015014>), mis sellisel kujul on alati olnud mõistetamatu, kuivõrd õhuseireradarite tööd peaksid vähemal või suuremal määral häirima igasugused elektriseadmed (kõrgepingeliinid, mobiilsidemastid jne), mille rajamiseks ometi selliseid takistusi ei tehta. On selge, et kogu määrus on vastu võetud ainult selleks, et blokeerida riigile ebasobivate tuuleparkide projekte.

21. Tuulikupargi arendajad tegid põhjalikku tööd, et selgitada enda jaoks ja ka kaitseministeeriumile, kui vigane on kehtestatud määrus. Mingit sisulist diskussiooni ei ole aga senini olnud võimalik pidada, sest Kaitseministeerium keeldub riigisaladusele viidates igasugustest asjalikest diskussioonidest. Ühe näitena suhtlusest Kaitseministeeriumiga esitan lisadena mõned teabenõuded Kaitseministeeriumile ja Kaitseministeeriumi vastused neile, kus isegi ilmselged argumendid Kaitseministeeriumi väidete ümberlükkamiseks (nagu näiteks radaritootajate enda kinnitused radarite töövõime kohta) jäetakse lihtlabaselt kommentaarideta või esitatakse lausvalet (**Lisad 32 - 35**).

22. Päite-Vaivina tuulikupargi arendaja palus ekspertidel koostada Päite-Vaivina tuulikupargi nähtavusuuringu Kellavere radari suhtes ning esitas selle 15. detsembril 2015 ka Kaitseväe major Mati Kupparile (Mati Kuppar on juhtiv spetsialist, kes on Kaitseministeeriumi tellimisel ja juhustest lähtuvalt koostanud „analüüse“ tuuleparkidele piirangute seadmiseks; tänaseks töötab Mati Kuppar Kaitseministeeriumis ja tegeleb seal samuti mh tuuleparkide blokeerimise küsimustega) (**Lisa 36 ja selle manus**). Viidatud uuringus tõestati üheselt, et Päite-Vaivina tuulepark ei ole üldse Kellavere radarile nähtav ning Kaitseministeeriumi nõudmised Päite-Vaivina tuulepargi tipukõrguste vähendamiseks (vt punkt 6) on täiesti alusetud (Kaitseministeerium pole enda sellekohaseid analüüse kunagi näidanud, viidates riigisaladusele, mida siin kahtlemata ei ole, sest geoandmete puhul on tegemist avaliku teabega).

23. Vahetult pärast seda (ja põhjuslik seos on siin ilmne), kui eelmises punktis esitatud nähtavusanalüüs oli esitatud Kaitseväele, ilmnemise järel millegipärast „uued asjaolud“ (raadioluure segamine) ja kiiresti asuti ette valmistama määruse nr 16 täiendamist uute keelavate asjaoludega. Sellesse aega jääb ka punktis 8 nimetatud Kaitseministeeriumi kiri Toila Vallavalitsusele, et kiiresti takistada Päite-Vaivina tuulikupargi ehituslubade saamist.

24. Kuigi kodanikuna tahaks eeldada, et raadioluurega on Eesti Vabariigis tegeletud juba Eesti Vabariigi taasisutamise peale, nähtub Kaitseministeeriumi kirjast ja ka uue eelnõu omaaegselt seletuskirjast justkui asjaolu, et raadioluure oli aastal 2016 Eesti Vabariigi jaoks

midagi uut, mida alles nüüd avastama hakati. Seda on võimatu uskuda ning ka seetõttu on määruses kirjeldatu selgelt vaid tuuleparkide keelustamise huvidest kantud. Määruse nr 16 muutmise määruse seletuskirjast (**Lisa 37**) nähtub ka asjaolu, et määruse on ette valmistanud Kaitseministeeriumi toonane ametnik Heddy Klasen, kellel kindlasti, arvestades tema varasemat töökogemust ja tausta (enne tööleasumist Kaitseministeeriumis töötas Heddy Klasen Keskkonnaministeeriumis veesakonna peaspetsialistina), puudusid vähimadki erialased teadmised sellise määruse eelnõu koostamiseks. Nii kubisebki ka see määrus (<https://www.riigiteataja.ee/akt/107042016005>) vigadest, mille valdkonna eksperdid on ümber lükanud, kuid mida Kaitseministeerium keeldub kommenteerimast, viidates riigisaladusele (kriminaalmenetluse käigus peaksid selgitusi jagama ka selle valdkonna eksperdid). Ja nagu ka esialgses määruses, nii on ka esialgse määruse muutmise määruses juttu vaid tuulegeneraatoritest, justkui miski muu Eestis ei segaks vähimalgi määral ühegi riigikaitsealise seadme tööd (vt selle kohta punkt 25). Tegemist on selgelt vaid tuuleparkide (aga ka üksikute tuulikute) rajamise takistamiseks loodud õigusaktiga, mis sellisena kaitseb ainult AS Eesti Energia huve, kelle rajatavale tuulikupargile Tootsi Suursoos takistusi ei tehtud ega tehta.

25. Raadioluuret puudutavas määruses on näiteks järgmised tahtlikud vead, millele Kaitseministeeriumi kommentaare saada ei ole võimalik:

- 1) raadioluure seadmete tööle ei tekita häireid mitte ainult tuulikud, millele ainsana keskendub määrus. Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu (ITU; selle liige on ka Eesti) spektri monitooringu käsiraamatus esitatu kohaselt (**Lisa 38**) tekitavad raadiopeilingaatorite töös häireid väga paljud objektid ning organisatsiooni poolt on kindlaks määratud vahemaad, mis on vajalikud raadiopeilingaatori ja takistava objekti vahel. Elektrituumikute kohta on selliseks vahemaaks lisatud tabeli kohaselt 2000 m üksiku tuuliku puhul ja 5000 m tuulikupargi puhul. Samas on näiteks 30 m kõrguste mastidega kõrgepingeliini nõutav kaugus raadiopeilingaatorist kuni 10 000 m, mis teeb kõrgepingeliinist oluliselt häirivama objekti raadioluure jaoks kui seda on tuulikud.

ITU on aastal 2016 kehtestanud ka dokumendi „Tuuleturbiinide mõjud fikseeritud raadiopeilingaatoritele“ (**Lisa 39**), mis ainult kinnitab eelpool öeldut. Rõhutamist väärib asjaolu, et selleks, et tuvastada tuulikupargi häirivat mõju isegi 5 km kaugusel, tehti dokumendi punkti 4.1. kohaselt mõõtmisi tuulepargis, mis vastas järgmistele kriteeriumidele:

- piisavalt suur arv uusima põlvkonna tuuleturbiine;
- tasane maastik;
- vähearendatud maa tuulepargist 5 km raadiuses;
- lehiste puude mõjude puudumine.

S.t. uuring viidi läbi olukorras, kus puudusid muud häirivad faktorid. Ida-Virumaa infrastruktuur koosneb aga nii paljudest häirivatest faktoritest (kõrgrajatised, kõrgepingeliinid, tuhamäed, kõrghaljastus, erinevad telekommunikatsioonimastid), et tuulikuparkide eraldi esiletoomisest takistustena puudub igasugune loogiline seletus.

- 2) Määruses on esitatud järgmine valem, et arvutada, milline on nõutav minimaalne vahemaa kilomeetrites tuulegeneraatori ja raadiosüsteemi vahel:

$$N = \frac{4,12 (\sqrt{h_1} + \sqrt{h_2})}{2},$$

Selle valemi järgi: kui näiteks raadiosüsteemi masti kõrgus maapinnast on 10 m ning kavandatava tuuliku kõrgus maapinnast on 150 m, siis peaks tuulik asuma raadiosüsteemist vähemalt 31,7 km kaugusel. Tegelikkus on esitatud aga eeltoodud alapunktis 1 viidatud Lisas 38. Just selliste valet sisaldavate valemite esitamisega on Kaitseministeerium suutnud tekitada olukorra, kus tuulikuparkide rajamine keelatakse täielikult tervetes Eesti Vabariigi regioonides.

26. 1. aprillil vastu võetud kaitseministri määruse nr 4, millega muudeti 26. juuni määrust nr 16, osas on kõnekas ka järgmine seik. 19. aprillil 2016 toimus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis avalik arutelu „Tuulikud ja radarid“, kus osales suur hulk tuuleenergeetikaga tegelevaid ettevõtjaid. Koosolekut juhatas Ando Leppiman Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist ja sellel osales ka Heddy Klaseni Kaitseministeeriumist (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostatud koosolekuprotokoll **Lisas 40**). Lisatud protokollis osas on käesoleva kuriteoteate temaatikaga seoses olulised järgmised asjaolud:

- a) kuigi protokoll lubati saata osalenutele lähipäevil pärast koosoleku toimumist, edastati see (tõenäoliselt ka koostati) alles 17. augustil 2016, kui olime esitanud sellekohase teabenõude (**Lisa 41**);
- b) protokollis on esitatud valeinfot, justkui oleks koosoleku ajal kohalviibinud teadnud sellest, et juba 1. aprillil on kehtestatud uus, raadioluuret puudutav määrus. Tegelikuses oli varem avalikkusele antud teavet, et lähinädalatel peaks uue määruse eelnõuga kavandatud muudatused tulema arutlusele Vabariigi Valitsuse kabineti nõupidamisel ning kõigile ettevõtjatele antakse võimalus enne selle määruse kehtestamist oma arvamust esitada. Samas oli aga määrus selja taga ja varjatult juba vastu võetud ja kehtima hakanud. OÜ Adepte avastas selle fakti alles 21. aprillil juhuslikult Riigi Teatajast;
- c) arutelul ütles Heddy Klasen ka seda, et kuigi enamik tuulepargiprojekte kavatakse keelustada, siis üks arendaja (ta kasutas väljendit „*pime kana leidis tera*“) leidis koha, kuhu tuulepargi rajamine ei ole probleem. Selleks arendajaks oli loomulikult täiesti juhuslikult AS Eesti Energia (**Lisa 42** koosoleku lindistus minutitel 13.00-13.30);
- d) Lisana 41 esitatud lindistuse minutitel 14.15 – 14.30 esitab Heddy Klasen Kaitseministeeriumi seisukoha, et Kaitseministeerium ei toeta riigipoolsete toetuste maksmist uutele tuuleparkidele. Kuidas toetuste maksmine seondub Eesti riigikaitsega ja miks Kaitseministeerium on selles küsimuses oma arvamuse üldse kujundanud ning seab sellest tulenevalt tõkkeid, on vastuseta. Selle alapunkti kohta (aga samuti lubatud protokollimise kohustuse kohta, vt punkti 26 alapunkt a) on oluline ka lindistus minutitel 21.30 – 23.00.

VII RAHANDUSMINISTEERIUMI JA KAITSEMINISTEERIUMI TAKISTAV TEGEVUS IDA-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU KEHTESTAMISE MENETLUSES

27. Ida-Viru Maavalitsus esitas koostatud ja vastu võetud Ida-Viru maakonnaplaneeringu Rahandusministeeriumisse järelevalveks juba 28. märtsil 2016. Rahandusministeerium lõpetas

järelevalve alles 27. detsembril 2016. Vahepeelsel ajal tegelesid Rahandusministeerium ja Kaitseministeerium mõjutustegevusega, et sundida Ida-Viru maavanemat arvama välja vastuvõetud Ida-Viru maakonnaplaneeringust kõik tuulepargiarendused Ida-Virumaal, viidates taas riigikaitseliste ehitiste töövõime tagamise vajadusele.

28. 1. detsembril 2016 saatis OÜ Adepte töötaja Raigo Sõlg Rahandusministeeriumile selgitustaotluse küsimustega järelevalvemenetluse pidurdamise põhjuste kohta (**Lisa 43**). Vastus sellele saabus 19. detsembril (**Lisa 44**). Vastuses ei vastatud üheselt ühelegi selgitustaotluses esitatud küsimusele, viidati taas kord mingile salastatud Kaitseministeeriumi kirjale (nagu eelpool öeldud, on see Kaitseministeeriumi tavapärane tegevus selliste tegude varjamiseks, mida loogiliselt ja õiguslikult korrektselt selgitada ei osata) ja lõppkokkuvõttes nimetati Rahandusministeeriumi tahe, kuidas maakonnaplaneeringu kehtestamise menetlus lõppema peaks: „*Esmajärjekorras on Rahandusministeerium seadnud Ida-Viru maavanemale ülesandeks täiendavalt kaaluda, kas Kaitseministeeriumi esitatud uue asjaoludega tuleb enne maakonnaplaneeringu kehtestamist arvestada või mitte*“.

Esitatud selgitustaotluses sisaldus juba seisukoht: „*Olen teadlik, et Kaitseministeerium kooskõlastas Ida-Viru maakonnaplaneeringu juba 27.08.2015 (kirja nr 12.1-1/15/3237). Järelevalvemenetluse käigus ei toimu enam mingit täiendavat kooskõlastamist ning uute asjaolude ja vastuväidete esitamist (seda ei varasema ega ka praegu kehtiva PlanS kohaselt). Seega on Kaitseministeeriumi soov takistada Ida-Viru maakonnaplaneeringu kehtestamist (sh vastuolus nende enda varasema kooskõlastusega) ja Kaitseministeeriumi 29.11.2016 kiri nr 12.1-1/16/3163, mis saadeti Rahandusministeeriumile, ilma igasuguse õigusliku aluseta ning peab jääma tähelepanuta*“, millele selgitusi saada ei õnnestunudki.

Kaitseministeeriumi 29. novembri 2016 kiri Rahandusministeeriumile (**Lisa 45**) kinnitab seisukohta, et Kaitseministeeriumi kindel soov on kõik tuulepargialad Ida-Viru maakonnaplaneeringust välja arvata. Nagu ülaltoodud selgitustaotluses esitatud, ei ole selline järelevalvemenetluse takistamine selles menetlusstaadiumis seadusega lubatud, liiati, et Kaitseministeeriumi oli varemalt õigel ajal Ida-Viru maakonnaplaneeringu kooskõlastanud (**Lisa 46**), kuid ometi Rahandusministeeriumi sellega arvestas; veelgi enam, survestas ka Ida-Viru maavanemat sellega arvestama.

29. Tegelikuses ei ole Ida-Viru maakonnaplaneeringu kehtestamise saaga veel lõppenud ning kuigi Rahandusministeerium on viidanud Ida-Viru maavanema kaalutusõigusele Kaitseministeeriumi seisukohtadega arvestamisel, lõpeb 27. detsembril 2016 saadetud kiri „Ida-Viru maakonnaplaneeringu järelevalvest“ (allkirjastanud riigihalduse minister Mihhail Korb) selge survestamissõnumiga: „*Enne maakonnaplaneeringu kehtestamist palun maavanemal arvestada käesolevas kirjas toodud seisukohtadega. Kui maavanem neid ei arvesta, palun maakonnaplaneering koos seisukohtadega mitteamvestamise põhjendustega esitada veelkord Rahandusministeeriumile ülevaatamiseks. Planeerimisseaduse § 23 lõike 6 kohaselt annan pärast käesolevas kirjas väljatoodud nõuete täitmist heakskiidu Ida-Viru maakonnaplaneeringule ning teen Ida-Virumaavanemale ettepaneku selle kehtestamiseks*“.

30. Mis oleks faktiline olukord, kui Kaitseministeeriumi nõudel kõik tuulepargiprojektid Ida-Viru maakonnaplaneeringust välja jäetaks ja miks sellist ministeeriumide õigusvastast survet mitte kuidagi lubada ei saa? See tähendaks, et nende projektide (mis kõik tulenevad täna kohalike omavalitsuste üldplaneeringutest) elluviimine tehtaks täielikult võimatuks (kuigi Kaitseministeerium siinkohal vastupidise kohta valetab ja enda sõnutsi mingeid lahendusi otsib), sest kui objekti pole enam planeeringus, siis pole ka õiguslikku alust tema rajamiseks

ei nüüd ega ka tulevikus - selleks oleks vajalik taas terve maakonnaplaneeringut muutama hakata, mida keegi mõne üksiku projekti pärast tegema ei hakka.

Loomulikult tähendaks selline otsus ka lugematuid järjekordseid kohtuasju riigi vastu ja riigi usaldusväarsuse jätkuvat langemist kodanike, ettevõtjate ja välisinvestorite silmis.

VIII RIIGIKOGU MENETLUSES OLEVA ELEKTRITURUSEADUSE MUUTMISE SEADUSE EELNÕU REGULATSIOON

31. Riigikogus on 2. lugemisel ELTS muutmise seaduse eelnõu 290 SE (<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/5b8f3e3a-617c-424a-89a8-e10cc25f34d4/Elektrituruseaduse%20muutmise%20seadus/>). Eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Selles kuriteoteles esitatud episoodide raames on kõige olulisemad järgmised kavandatavad muudatused kehtivasse seadusesse:

1. „4) paragrahvi 59 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „1) taastuvast energiaallikast tootmiseseadmega, mille netovõimsus ei ületa 150 MW;“;

Kehtivas redaktsioonis on see säte järgmine: „1) taastuvast energiaallikast tootmiseseadmega, mille netovõimsus ei ületa 100 MW;“;

2. „26) paragrahvi 111³ täiendatakse lõigetega 3 /---/ järgmises sõnastuses: „(3) Käesoleva seaduse § 59 lõikes 22 sätestatud tingimus peab olema täidetud hiljemalt 2018. aasta 1. jaanuaril, tuulest ning alla 15 kW netovõimsusega elektrienergia tootjate puhul hiljemalt 2020. aasta 1. jaanuaril“.

See tähendab, et tuulest elektrienergia tootjatele makstakse ELTS-s sätestatud toetust vaid juhul, kui tuulikud on alustanud elektritootmist enne 1. jaanuari 2020. Kehtivas redaktsioonis selline piirang puudub.

32. 290 SE seletuskirjas nimetatakse kahte tuuleparki, mille valmimine on planeeritud ja mida arvesse võttes on seaduse muudatused kavandatud:

1. lk 4 järgmine lõik: „Paragrahvi 59 lõike 1 punkt 1 hakkas kehtima 1.07.2014. Muudatus oli tingitud asjaolust, et Narva Elektriijaamade Balti elektriijaama 11. energiablokk ei saaks toetust. Alates 2016.a algusest ei saa nimetatud elektriijaam nagunii toetust, sest alustas tööd 2004.a. §-s 59 nimetatud toetust võib aga saada 12 aasta jooksul. Samas pidurdab nimetatud punkt näiteks üle 100 MW võimsusega tuuleelektriijaama turule tulekut. Kuivõrd tuulele on seatud 600 GWh toetuse piir, ei tähendaks uute tuulikute turule tulek täiendavat kulu tarbijale. Seejuures on teada, et aastaks 2020 võib tööd alustada 150 MW võimsusega tuulikupark, mis kehtiva ELTS § 59 lg 1 p 1 kohaselt toetust ei saaks. Samas ei ole punkti 1 sõnastus olnud selle eesmärgiga, mistõttu on punkti vastavalt muudetud.“

Tuulepark, mida siin nimetatakse, vastab mahult AS Eesti Energia rajatavale tuulepargile Tootsi Suursoo aladel. Seega muudetakse seadust selleks, et AS Eesti Energia rajatav tuuleparki saaks lugeda toetatavate tuuleparkide hulka.

2. Lk 17 järgmine lõik: „*Samuti on teada, et Aidu karjääris alustab hiljemalt 2020 aasta alguseks tööd kuni 100 MW võimsusega tuulepark, mis toodab aastas kuni 350 GWh elektrienergiat. Selle teadmise juures võib väita, et nn olemasolevad tootjad suudavad Eesti aastaks 2020 võetud eesmärgi täita.*“.

33. Eeltoodud kahest lõigust saab teha vaid ühe järelduse: ka 290 SE kannab selgelt varasemates episoodides kirjeldatud soovi, et ka seadusega saaks toetuse alt välistatud kõik teised tuulepargid ning lubada rajada Eestisse veel ainult 2 tuuleparki: Tootsi Suursoo ja Aidu tuulepark. Seda mõtet kannab üheselt ka seletuskirjas esitatud lause: „*Selle teadmise juures võib väita, et nn olemasolevad tootjad suudavad Eesti aastaks 2020 võetud eesmärgi täita.*“.

34. Olengi jõudnud enneolematu mastaabiga korruptsiooni põhimõttelise kirjeldusega lõpule (üksikuid nüansse lisada oleks veel ja veel, aga see ajaks üldpildi, mida soovin esitada, liialt kirjuks) – 290 SE kehtestamisega legaliseeritaks lõplikult kogu senine korruptsioon üksikjuhtumite menetlemisel Eesti tuuleenergeetikaturul. Esitan ka ühe hüpoteesi selle kohta, mis on kavas nende tuulepargiprojektide jaoks, mida täna erinevaid vahendeid kasutades blokeeritakse: nagu kirjeldatud näidetena selle kuriteoteate peatükkides II ja III (neis asjus käivad kohtumenetlused, mis kuidagi edasi ei liigu), siis hoitakse need tuulepargiprojektid seotud lõpututes kohtuvaidlustes kuni aastani 2020 ja pärast seda võidakse neile isegi anda luba ehitamiseks. Et aga ilma riigipoolse toetuseta ei ole mahukate tuulepargiprojektide rajamine mõeldav, siis on selge, et keegi neid projekte pärast aastat 2020 enam realiseerida ei suuda. Ja nii ongi tänased korruptsioonis osalejad saavutanud selle, mida on aastaid taotletud – Eesti tuuleenergeetika on mängitud AS Eesti Energia kätte ning erinevad ülimahukad investeeringud Eesti majandusse on sellega olematuks tehtud.

IX KOKKUVÕTE

Kuigi mitmete eeltoodud episoodide kohta on algatatud, käimas ja veel oma järke ootamas juba mitmeid haldusmenetlusi ja kohtuasju (eelpool on mitmetel neist ka viidatud), siis paraku ei ole haldusmenetluse ega kohtumenetluse eesmärk ja sisu tuvastada korruptsiooni erinevate episoodide taga, vaid panna riik oma valede otsuste eest ennekõike majanduslikult vastutama. Kogu tõe kuni huvitatud üksikisikuteni välja suudab esile tuua just kriminaalmenetlus.

Kui tuulepargid (samuti muud looduslikud (näiteks kasvav mets) ja inimtekkelised takistused) tõepoolest ohustaksid märkimisväärselt Kaitseväe ennetustööd (radarid+raadioluure), siis on igati loomulik, et kõrvaldataks ka kõik sellised juba täna olemasolevad takistused. Ometi on Kaitseministeeriumi seisukoht, et mingeid piiranguid ei seata neile tuuleparkidele (ammugi mitte muudele nõ takistustele), mis on juba rajatud või millele on enne kaitseministri määruste kehtestamist väljastatud ehitusloa ja kus on olemas ka hoonestusõigus (**Lisa 42**, minutitel 13.30 – 14.30). Selline seisukoht ei toeta kuidagi väidet, et Kaitseministeerium seisab ka tegelikkuses Eesti riigikaitse huvide eest ja et nende väidetav probleem on tõesti tõsine. Veelgi enam, Kaitseministeeriumi koostatud dokumendis „Kaitsealase teadus- ja arendusprojekti lähteülesanne: Tuuleparkide mõju hindamine radarite ja raadiosüsteemide töövoimele“ on mh kirjas (punkt 1.6.), et vajalikud mõõtmised soovitakse läbi viia järgmistes tuuleparkides: Narva tuhavälja tuulepark, Viru-Nigula tuulepark, Vanaküla tuulepark, Aidu tuulepark (**Lisa 47**). See tähendab, et Aidu tuulikupark, mida täna veel ei ole, kavatsetakse lasta kõigepealt püstitada ning seejärel hakata seda kasutama mõõtmistes. Mis aga juhtub, kui Aidu tuulepark pärast püstitamist realselt ohustabki Eesti kaitsevõimet nagu seda täna väidab Kaitseministeerium? Kaitseministeeriumi enda selge seisukoht on see, et midagi, mis on juba

olemas, lammutama ei hakata (kuigi Eesti seadustes on selleks võimalused olemas). Seega ei tegutse Kaitseministeerium sugugi mitte Eesti riigikaitsest huvist lähtudes, kuigi ta seda väidab.

Kogu eelkirjeldatud temaatika on Eesti maine ja tulevikutsenaariumide seisukohast ääretult oluline ja tõsine, sest oma tegevusega on mitmed ametiasutused kandnud juba aastaid välisinvestoriteni sõnumit, et Eesti ei ole investeerimiseks sobilik paik. Näiteks, kui aastal 2013 lahkus Eestist maailma suurim taastuvenergiatootja Iberdrola Energias Renovables (oli senini AS Raisner (Varja tuulikupargi arendaja) osanik koos Euroopa Arengu- ja Rekonstruktsioonipangaga, kes samuti projektist lahkus), siis oli nende sõnum, mis mulle isiklikult näkku öeldi, et Eesti on hullem koht majandustegevuseks kui korrumpeerunud Ladina-Ameerika riigid. Välisinvestorid on Eestis tuuleenergiaprojektidesse investeerinud miljoneid eurosid (rajatud on liitumispunktid, tasu eest omandatud vajalikud maad, tehtud mahukaid ettevalmistustöid (näiteks geodeesia), läbi viidud pikaajalised ja kulukad planeerimismenetlused ja täidetud kõik muud seadustest tulenevad nõuded) ning ühel hetkel on see kõik otsustatud riiklikult vetostada ehk sisuliselt natsionaliseerida (näiteks liitumispunktid on rajatud küll investorite rahaga, kuid kuuluvad AS-le Elering ning nende täielikuks tasuta üleminekuks AS-le Elering on vajalik saavutada liitumispunkti kasutamiseõigust olevate äriühingute lõpetamine, mida täna soovitakse). Just selline sõnum Eestist maailma ongi läinud ja läheb ka edaspidi.

Viimase ajandi Kaitsepolitsei ameti poole pöördumiseks ja aastate jooksul kogunenud teabe süstematiseerimiseks andis Kaitsepolitsei ameti peadirektori asetäitja Eerik Heldna sõnavõtt 30. novembril 2016 toimunud majandusjulgeolekukonverentsil. Oma sõnavõttus märkis Eerik Heldna mh järgmist: „Kolm põhilist majandusvaldkonda, millele kapo praegu Eestis erilist tähelepanu pöörab, on IT, transiit ja energeetika. „Tegeleme juhtumitega, kus ühe mõjuvõimsa grupi kitsastest äriühingutest lähtudes hakatakse langetama üht või teist otsust. See on majandusjulgeolekut ohustav korruptsioon, mis võib esineda üksikute kuritegude kaudu, kuid tegelikult on toimunud süstemaatiline riigi iseseisvuse hävitamine,» märkis Eerik Heldna“.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Harry Raudvere
Juhatuse liige